

**„Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja
maamajanduse tegevusvaldkonnas“**

Riigihange nr 222076

Ühise põllumajanduspoliitika valdkonna aruanne (Lisa 8)

Kalendriaasta aruanne

01. aprill 2021 – 31. detsember 2021

Eesti Maaülikool,
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda,
Eesti Taimekasvatuse Instituut,
Eesti Toiduainetööstuse Liit,
Maaelu Edendamise Sihtasutus,
Mahepõllumajanduse Koostöökogu,
Põllumajandusuuringute Keskus.

Jaanuar 2022

Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus	3
Investeeringutoetuste teemad 2021.....	4
Infopäev M6.1 - Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine.....	4
Infopäev Maapiirkonnas ettevõtlusalase teadlikkuse tõstmine	4
Metsanduse teemad 2021	5
Infopäev: Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse	5
Infopäev: Metsanduse riiklik infopäev	6
Mahepõllumajanduse teemad 2021	6
Mahepõllumajanduse algõppe infopäevad - sissejuhatus	6
Mahetootmisega alustamise infopäevad.....	7
Loomakasvatuse ja kvaliteedimärgiste teemad 2021	8
Infopäev: Loomatervisealased uued õigusaktid.....	8
Infopäev: Loomatervisealased uued õigusaktid.....	8
Infopäev "EL-i kvaliteedikavade geograafiline tähis (GT), kaitstud päritolunimetus (KPN), kaitstud geograafiline tähis (KGT) ja garanteeritud traditsiooniline toode"	9
Keskkonna teemad 2021	10
Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) algkoolitus	10
Keskkonnasõbraliku aianduse (KSA) koolitus	11
Infopäev: Veekaitse kohustused ja vajadused	11
Piirkondliku veekaitsetoetuse koolitus	13
Muldade teemad 2021	13
Konverents XII Mullapäev.....	13
Muldade heaperemehelik majandamine	16
Teabematerjal Mulla ABC – mulla struktuursus.....	20
Tegevuskava aastaks 2022	20

Sissejuhatus

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) abinõud on erinevad põllumajanduslikud abinõud, mis hõlmavad temaatiliste seaduste kohaseid abinõusid, ning on kooskõlas Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava eesmärkidega. ÜPP teemade kohta sõlmiti hankeleping raamlepinguga samal päeval 31. märtsil 2021.

Valdkonna koordineerimise eest vastutab Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES). ÜPP teemad ja üksikasjad esitab täitmiseks Tellija koostöös Maaeluministeeriumiga.

Teema	Tegevuse vorm
Pindala- ja loomatoetus nõuetele vastavus	Konsulentidele + Infopäevad maakondades (15) Nõuetele vastavuse <u>trükis</u>
Mahepõllumajandus	Mahe algõpe (5), mahe infopäevad (2)
Keskkonnasõbralik M veekaitse	KSM täiend- (1), algkoolitus (1+5), KS aiandus (1) piirkondlik veekaitsetoetus (1 koolitus), NTA veekaitse (2 ip)
Muld	Mullapäeva konverents, Mulla ABC <u>trükis</u> , Muldade heaperemehelik majandamine (4 koolitust)
Metsandus	Metsainvesteeringud (3), riiklik infopäev (1)
Investeeringutoetused	Tulemuslikkus M4.1 (1), Noorte meede (1), ettevõtluspäev
Karja- ja loomatervis	260h täienduskoolitus, loomatervis õigusaktid (5)
Tarneahel	Geograafiline tähis (1)

Joonis 8.1. ÜPP tegevuste temaatiline jaotus esimeses tellimuses.

Aastal 2021 korraldati ÜPP valdkonnas kokku 49 tegevust, sh **47 sündmust ja 2 teabematerjali**. Maksetaotluseid esitati summas 105 920 eurot (mõlema teabematerjali maht oli tellitust suurem). Esimesel poolaastal elluviidud tegevused on loetletud tabelis 8.2 ja kirjeldus esitatud poolaasta aruandes. Teise poolaasta tegevused on kirjeldatud allpool.

Tabel 8.2. Esimesel poolaastal (1. aprill kuni 30. juuni) ellu viidud ja poolaasta aruandes kajastatud tegevused

Tellimuse sisu selgitus / tegevuse pealkiri	Täitja, kirjeldus
Konsulentide pindalatoetuse infopäev	Korraldaja MES, toimus 6. aprillil veebis.
Tootjate pindala- ja loomatoetuste infopäev	15 tk, korraldaja MES koos endiste maakondlike nõuandekeskustega. Toimusid 23.04-01.05
Keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitus	Korraldaja MES koostöös PMKga. Toimus 03. juuni 21
Nõuetele vastavus 2021	Väljaandmise korraldaja MaheKogu, tehtud , tiraaž 750 eks, 44 lk

Investeeringutoetuste teemad 2021

Infopäev M6.1 - Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine

Toimus 18. augustil 2021 veebis, korraldajaks oli MES

Osalejate arv: 26 inimest, registreerus 34 inimest

Eesmärk: Anda ülevaade meetme 6.1. (Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine) määrusest ja toetustaotluse täitmisest e-PRIAs.

Ürituse info veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/meede-6-1-noorte-pollumajandustootjate-tegevuse-alustamise-infopaev/>

Lektorid:

- Martin Ott (MEM),
- Katrin Märss (PRIA),
- Kaie Tralla (PRIA)

Sisu /teemad: Ülevaade meetme 6.1 (Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine) määrusest; toetustaotluse täitmine e-PRIAs.

Tagasiside: Osavõtjatele anti võimalus anda tagasisidet. Kahjuks ei kasutanud seda võimalust mitte ükski osavõtja.

Tühistatud: **M 4.1. – Põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetuse infopäev**, kuna meetme vastuvõttu 2021. aastal ei toimunud.

Infopäev Maapiirkonnas ettevõtlusalase teadlikkuse tõstmine

Toimus 13.10.2021 Väimelas, Võrumaa Kutsehariduskeskuses, korraldajaks oli MES

Osalejate arv: 59 inimest

Eesmärk: Üritused peaksid innustama, julgustama ja motiveerima maapiirkonnas asuvates tömbekeskustes elavaid, töötavaid ja õppivaid noori tegemaks otsust kohapeal maapiirkonnas ettevõtluses tegutsemise kasuks. ÜPP üheks eesmärgiks on hoida alal maapiirkondade majandust läbi ettevõtluse arendamise ja mitmekesistamise maapiirkonnas. Üheks suurimaks väljakutseks on kujunenud noorte vähenenud motivatsioon jääda maapiirkonda kas ettevõtjana tegutsema või töövõtjana töötama.

Teave veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/infopaev-maapiirkonnas-ettevotlusalase-tedlikuse-tostmise-uritused-ettevotluspaevade-raames/>

Lektorid:

- Angelika Nõps (MES) ja
- Vaido Mikheim (Tartu Teaduspark, sTARTUp),
- Hanna-Liis Rimmelg (sTARTUp)

Sisu /teemad: Ettevõtte inkubatsioon ja vabakontori elu, iduettevõtlus Eestis; edukad ja ebaedukad firmad; erinevad rahastusmehhanismid; toetused maapiirkonna ettevõtetele; ettevõtlusriskid.

Tagasiside: Infopäeva lõpus küsiti osalejatelt suulist tagasisidet. Osalejad hindasid päeva huvitavaks ja kasulikuks.

Metsanduse teemad 2021

Infopäev: Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse

Aeg: 03. septembril, korraldajaks EPKK

Koht: Veebikeskkond ZOOM

Osalejate arv: registreerus 153, osales 93 huvilist. Esindatud olid nii suuremad kui väiksemad metsaühistud/ühingud ja nende liikmed – erametsaomanikud.

Eesmärk: Tutvustada kavandatavaid toetusi perioodil 2021-2022, anda ülevaade taotletud, menetletud ja välja makstud toetustest ja tuletada meelde kontrolli üldised alused. Tutvustada lühidalt uusi toetusi, mis on planeeritud perioodiks 2023 – 2027.

Teave veebilehel: <https://epkk.ee/epkk-infopaev-investeeringud-metsaala-arengusse-ja-metsade-elujouulisuse-parandamisse/> ja <https://www.pikk.ee/sundmus/investeeringud-metsaala-arengusse-ja-metsade-elujouulisuse-parandamisse-3/>

Lektorid:

- Jaanus Aun, SA Erametsakeskuse juhatuse liige
- Kristine Hindriks, Maaeluministeeriumi maakasutuspoliitika osakonna peaspetsialist
- Triin Karin, SA Erametsakeskuse toetuste üksuse arendusnõunik
- Gunnar Reinapu, SA Erametsakeskuse kontrolliüksuse juht
- Einar Rannula, Eesti Puidumüügikeskuse tegevjuht

Sisu/teemad: Infopäev oli suunatud metsa majandamisega tegelevatele isikutele sh erametsaomanikele ja metsaühistute eestvedajatele/tugiisikutele.

MeM metsandustoetuste ülevaates räägiti lühidalt, kas meetmete (Natura 2000 erametsamaa toetus; Metsaala arengu ja metsade elujõulisuse parandamise investeeringutoetus; Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus) eelarve muutub, jääb samaks või väheneb. SA Erametsakeskuse esindajad selgitasid veel kord toetuste taotlemise tingimusi ja rääkisid erametsaomanikule 2021 II pooles avanenud meetmetest - Metsameede (sh hooldusraie kuni 30 aastases puistus); UUS Üraskikahjustuste ennetamise toetus; Metsa uuendamise toetus; Metsa inventeerimise toetus. Toetuste kontrolli osas räägiti veel kord lahti kontrolli üldised alused (etteteatamise aeg, eelkontroll, kohapealne kontroll, järelkontroll), aga ka nõuetele vastavuse hindamisest ja pindala hindamisest ning kontrollaktist. Osalejad said põhjaliku ülevaate ja puiduturu hetkeseisust ja võimalikest arengutest.

Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis 93 osalejast 29. Üldist korraldust ja veebiülekande kvaliteeti hindas „väga heaks“ 48% ja „heaks“ 52%. Lektoreid ja ettekannete sisu hinnati samuti hindele „väga hea“ ja „hea“, mõnel puhul ka „rahuldavalt“.

Edaspidi pakuksid huvi (*number teema taga näitab seda, mitu korda teemat nimetati*): Metsaõigusnormide rikkumised; lepingud metsanduses (3); metsa uuendamine ja hooldusraie (3); toetuste taotlemine ja tingimused (2); Kas ja kuidas muutuv kliima mõjutab Eesti metsade käekäiku?; Põllumaade metsastamine (2); metsa istutamine ja hooldus, seonduvad toetused ja tingimused; puidukoguste mõõtmine virnas, harvesteriga, masinmõõtmise kontroll; metsamaade müük, maade hinnad aastate lõikes, omandivormi muutuse statistika; Toetusega metsatehnika ost; Metsaomaniku maksukohustused raieõiguse võõrandamisel (2); Maailma puiduturg (3); Metsa majandamisega seotud tulude deklareerimine - füüsiline isik; Algajale sobivad kõik metsandusega seotud teemad; uluki tõrje istanduse kaitsmiseks (2); Metsas kaitsevahendite kasutamise tulemuslikkuse ja kulutuste analüüs; Metsaseaduse muudatused - viimased ja planeeritavad; Vabatahtliku nn. alt-üles looduskaitse arendamine, toetamine; Eesti puiduturg (4).

Infopäev: Metsanduse riiklik infopäev

Aeg: 02. detsember kell 11.00 – 16.00, korraldaja EPKK

Koht: Haapsalu Kutsehariduskeskus / videoülekanne

Osalejate arv: Registreerus 125, kohal osales 35 huvilist, videoülekanne järgis 96 huvilist. Esindatud olid nii suuremad kui väiksemad metsaühistud/ühingud ja nende liikmed – erametsaomanikud, aga ka ametnikud Keskkonnaametist, SA Erametsakeskusest, Riigikontrollist ja puidumüügiga tegelevatest firmadest.

Eesmärk: Infopäev on suunatud metsa majandamisega tegelevatele isikutele sh erametsaomanikele ja metsaühistute eestvedajatele/tugiisikutele. Infopäeval tutvustatakse meetme 8 rakendamise tulemusi ja mõju metsade kui ökosüsteemi arengule, elujõulisusele ja majandusliku väärtuse suurendamisele. Räägitakse senise finantsperioodi rakendamisest ja arutletakse tulevikusuundade üle. Infopäeval käsitletakse ka muid metsanduse ja metsa kaitsega seonduvaid küsimusi. Infopäeval tehakse kokkuvõtted viimasest toetuste aastast (sisaldab nii siseriiklikke kui MAK toetusi) ning heidetakse pilk järgmise aasta tegevustele.

Lektorid:

- Kristine Hindriks, Maaeluministerium maakasutuspoliitika osakond peaspetsialist
- Triin Karin, SA Erametsakeskuse arendusnõunik
- Katrin Rannik, Maaeluministeriumi maakasutuspoliitika osakonna juhataja
- Marku Lamp, Keskkonnaministeriumi asekancler
- Ida-Virumaa Biotoodete tehase tutvustus – Indrek Aarna, Viru Keemia Grupi arendusosakonna juhataja

Sisu/teemad:

- Ülevaade maaelu arengukava metsandustoetustest
- Ülevaade EL ja siseriiklike toetuste kasutamisest
- Euroopa Liidu põllumajandus- ja metsandustoetuste tulevik 2023-2027
- Metsandustoetuste administreerimise tulevik
- Ida-Virumaa Biotoodete tehase tutvustus

Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis kahjuks vaid 15 osalejat. Korralduslikku poolt ja videoülekanne kvaliteeti hinnati „väga heaks“ ja „heaks“. Lektoreid ja ettekannete sisu hinnati pigem „väga heaks“ ja „heaks“, mõned ka „rahuldava“ hindega.

Huvi pakkuvad teemad edaspidiseks: Üraskite kahjustused; Kuidas algaja metsaomanik peaks metsa majandama?; maksundus; Puidu väliskaubandus; Kuivendussüsteemide rekonstrueerimise toetused; Lahemaa rahvuspargi eeskirjade ja Natura 2000 alade muutused; kõik metsa majandamisest; Puidukeemia võimalikkusest Eestis; Erametsa toetused; Toetuste muudatuste info. Väga hariv ja huvitav oli tselluloositööstuse tulevikukava. Arutelu looduskaitsealustelt maadelt saamata jäänud tulu hüvitiste teemadel; Kaasaegsed raied.

Mahepõllumajanduse teemad 2021

Mahepõllumajanduse algõppe infopäevad - sissejuhatus

Infopäevad sama sisuga toimusid 17.09.21 ja 12.10.21, kell 10-14.45 veebis, Zoomi keskkonnas. Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega.

Osalejate arv: 17.09 - 37, 12.10 – 80. Osalesid peamiselt mahepõllumajandusele üleminekut alustanud tootjad.

Teave veebilehel:

- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_09_17/syndmus/mahepollumajanduse-algoppe-infopaev/
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_10_12/syndmus/mahepollumajanduse-algoppe-infopaev-ii/
- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahepollumajanduse-algoppe-infopaev/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahepollumajanduse-algoppe-infopaev-ii/>

Sündmuse lühikirjeldus: Sündmuse eesmärk oli anda mahetootmisega alustanud ettevõtetele ülevaade sellest, milliseid nõudeid tunnustatud mahetootjal täita ja millised nõuded on seotud mahetoetusega. Airi Vetemaa Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusest andis ülevaate mahepõllumajandusest üldisemalt – milline on maheda olukord Eestis ja maailmas laiemalt, milline on mahepõllumajanduse roll erinevates EL ja Eesti strateegiates, millised on mahetootmise kontrolli peamised aspektid ja peamised nõuet täitmisega seotud probleemid. Lilia Kulli (12.10) või Margo Mansberg (17.09) tutvustas mahetaimekasvatuse põhimõtteid ja peamisi nõudeid ning selgitas mahetoetusega seonduvaid nõudeid ja tingimusi.

Osalejate tagasiside: infopäeva peeti informatiivseks ja vajalikuks, selle pikkust ning veebis toimumist sobivaks – sai konkreetse ülevaate vajalikust informatsioonist ja vastused ka tekkinud küsimustele. Märjiti mahenõuete keerukust ja nüanssidest arusaamise raskust. Osalesid ka mõned juba ülemineku läbinud mahetootjad, kes tõdesid, et said samuti uut informatsiooni.

Ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas: maheteraviljakasvatus, puuvilja- ja marjakasvatus, kartulikasvatus, väetamine, taimekaitse, umbrohuga hakkamasaamine, veisekasvatus ja karjatamine, loomade grupeerimine, uue eelarveperioodi toetused jm nõuded/muutused, millega tootjatel tuleb arvestada.

Mahetootmisega alustamise infopäevad

Infopäevad sama sisuga toimusid 27.12.21 ja 29.12.21, veebis, Zoomi keskkonnas.

Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusega

Teave veebilehel:

- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_12_27/syndmus/mahetootmisega-alustamise-infopaev-i/
- http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_12_29/syndmus/mahetootmisega-alustamis-infopaev-ii/
- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahetootmisega-alustamise-infopaev/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahetootmisega-alustamise-infopaev-2/>

Osalejate arv: 27.12 – 19 osalejat, 29.12 – 25 osalejat. Peamiselt osalesid mahepõllumajandusele üleminekut planeerivad tootjad.

Sündmuse lühikirjeldus: Sündmuse eesmärk oli anda neile, kes plaanivad alustada üleminekut mahetootmisel, milliseid nõudeid tuleb mahetootmises täita, et saada mahetootja tunnustus ja taotleda mahetoetust.

Airi Vetemaa Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutusest andis ülevaate mahepõllumajandusest üldisemalt ning sellest kuidas toimub mahetootmise kontroll ja kuidas töötab mahepõllumajanduse register, ning mida peab tegema, et taotleda PMAlt mahetunnustust.

Lilia Kulli tutvustas mahetaimekasvatuse põhimõtteid ja peamisi nõudeid ning selgitas mahetoetusega seonduvaid nõudeid ja tingimusi.

Margo Mansberg tutvustas maheloomakasvatuse põhimõtteid ja peamisi nõudeid ning olulisemaid muudatusi seoses uue mahemäärusega.

Osalejate tagasiside: saadud info oli konkreetne ja vajalik sissejuhatus maheteema kohta, infopäeva pikkus ja veebis toimumine sobiv. Osalesid ka mõned mahetootjad, kelle hinnangul saadi uut vajalikku infot.

Ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas: sooviti põhjalikumat teemade käsitlemist – mahetaimekasvatuse ja loomakasvatuse erinevate aspektide osas nii lähtuvalt nõuetest kui ka parema majandamise seisukohtadest, huvi pakkusid linnukasvatuse ja küülikukasvatuse täpsemad nõuded uuest määrusest lähtuvalt, kuidas tulla toime ainult maheproteiinsöödaga linnukasvatuses.

Loomakasvatuse ja kvaliteedimärgiste teemad 2021

Infopäev: Loomatervisealased uued õigusaktid

Aeg: 14. oktoober 2021 kell 10.00 – 12.30, korraldaja EPKK

Koht: EPA raames ERMis (ruumis Helmi Kurrik)

Osalejate arv: Registreerus 16 huvilist, kohale tuli 12. Esindatud olid põllumajandustootjad (veise- ja seakasvatajad, talud, ETSAÜ ja PMK.

Eesmärk: Uue loomatervise määruse (delegeeritud ja rakendusaktid) ja uue veterinaarseaduse tutvustamine.

Ürituse info veebilehel: <https://epkk.ee/14-10-2021-epkk-infopaev-loomatervisealased-ued-oigusaktid/> ja <https://www.pikk.ee/sundmus/epkk-infopaev-loomatervisealased-ued-oigusaktid/>

Lektorid: Enno Piisang (Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna valdkonnajuht), Anne-Ly Veetamm (Põllumajandus ja Toiduamet Loomatervise ja -heaolu osakonna juhtivspetsialist), Olev Kalda (Põllumajandus ja Toiduameti Loomatervise ja -heaolu osakonna juhataja)

Sisu/teemad:

- Uus õigusruum (EL Loomatervise määrus, veterinaarseaduse eelnõu ja EL veterinaarravimite määrus;
- Loomatervishoid – ELi loomatervise määrus (2016/429) ja nõudmised loomapidajale;
- Loomade heaolu (loomade nõuetekohane pidamine ja loomade nõuetekohase pidamise kohustuse ülevõtmine; loomade nõuetekohane vedu (eeltingimused, osapoolte vastutus ja kohustused)).

Tagasiside kokkuvõte: Kohal saadud tagasiside oli positiivne. Tähtsaimaks peeti nõ füüsilise infopäeva korraldamist ja seda, et tekkinud küsimustele saadi kohe ka vastus või vajalik selgitus kogenud ametnikult/lektorilt. Tänaati korraldajat ja sooviti ka edaspidi kursis olla kehtiva seadusandlusega ja loomade heaolu nõuetega.

Infopäev: Loomatervisealased uued õigusaktid

Aeg: 16. detsember 2021 kell 10.00 – 13.00, korraldaja EPKK

Koht: Veebikeskkond ZOOM

Osalejate arv: Registreerus 44 huvilist, osales 44. Esindatud olid põllumehed-loomakasvatajad, ametnikud EPJ-st, PTA-st, sisendite maaletoojad ja -tootjad.

Eesmärk: Uue loomatervise määruse (delegeeritud ja rakendusaktid) ja uue veterinaarseaduse tutvustamine.

Ürituse info veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/epkk-infopaev-loomatervisealased-ued-oigusaktid-2/> ja <https://epkk.ee/16-12-2021-epkk-infopaev-loomatervisealased-ued-oigusaktid/>

Lektorid:

- Enno Piisang, Ülle Pau, Arvi Raie, Maaeluministeriumi
- Anne-Ly Veetamm, Põllumajandus ja Toiduamet;
- Olev Kalda, Põllumajandus ja Toiduamet;

Sisu/teemad:

- Uus õigusruum (EL Loomatervise määrus, veterinaarseadus ja selle allaktid ja EL veterinaaravimite määrus;
- Loomatervishoid – ELi loomatervise määrus (2016/429) ja nõudmised loomapidajale;
- Loomade heaolu (loomade nõuetekohane pidamine ja loomade nõuetekohase pidamise kohustuse ülevõtmine; loomade nõuetekohane vedu (eeltingimused, osapoolte vastutus ja kohustused)).

Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis 44 osalejast 11. Infopäeva korraldusliku poole ja veebiülekanne kvaliteeti hinnati pigem „Väga heaks“ ja „heaks“. Kõiki lektoreid ja ettekandeid hinnati samuti pigem „Väga heaks“ ja „Heaks“. Infot toimumise kohta saadi 63% EPKK otseposti kaudu, pikk.ee kalendrist ja e-postiga erialaliidult 18% ja EPKK kodulehelt või e-postiga maakonnaorganisatsioonilt 18%.

Teemad, mis edaspidi huvi pakuksid (korraldaja poolt ette antud): Silokile käitlemine huvitas 54% vastanutest; metaani heitmed loomakasvatuses – huvi tunneb 45,5% vastanutest; sõnniku ja silo käitlemisest on huvitatud 37% vastanutest; huvipakkuvad teemad on veel vesiniksulfiidi ja ammoniaagi heitmed loomakasvatuses ja sõnnikuhoidlate renoveerimine.

Kolm osalejat avaldasid ka tänu väga informatiivse ja huvitava infopäeva eest.

Infopäev “EL-i kvaliteedikavade geograafiline tähis (GT), kaitstud päritolunimetus (KPN), kaitstud geograafiline tähis (KGT) ja garanteeritud traditsiooniline toode”

Aeg: 16. detsember 2021. a. 10.00 – 12.30, korraldaja EPKK

Koht: Veebikeskkond TEAMS

Osalejate arv: Registreerus 14 ja osales 14 huvilist. Osalesid kahe leivatööstuse esindajad, Eesti Leivaliidu esindaja, aga ka ETKI, EPKK, OTMK ja MeM ametnikud.

Eesmärk: Infopäev on mõeldud EL-i kvaliteedikavade tutvustamiseks. Plaanis on jagada teavet taotlemise protsessi ja nõuete kohta. Lisaks sellele anda ülevaade EL-i kvaliteedikavade seotud regulatsioonist ning seoses sellega - mis puudutab toodete turule toomist, kaitstud nimetusega toodete kasutamist koostisainetena, toodete märgistamist ning kaitstud nimetuste seost kaubamärkidega. Täiendavalt on plaanis tutvustada kvaliteedikavasid üldiselt (ka siseriiklikke).

Ürituse info veebilehel:

<https://www.pikk.ee/sundmus/epkk-infopaev-el-i-kvaliteedikavade-geograafiline-tahis-gt-kaitstud-paritolunimetus-kpn-kaitstud-geograafiline-tahis-kgt-ja-garanteeritud-traditsiooniline-toode/> ja

<https://epkk.ee/16-12-2021-epkk-infopaev-el-i-kvaliteedikavade-geograafiline-tahis-gt-kaitstud-paritolunimetus-kpn-kaitstud-geograafiline-tahis-kgt-ja-garanteeritud-traditsiooniline-toode/>

Lektorid:

- Liis Raska, Maaeluministeriumi põllumajanduspoliitika osakonna nõunik

Teemad/sisu:

- Euroopa Liidu kvaliteedimärgid, nende taotlemise protseduur ning esitatavate nõuete ning kaitse ulatuse tingimused

- Toimus ka arutelu: Eesti mustale leivale Euroopa Liidu kvaliteedimärgi taotlemine

Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis 14 osalejast 7. Infopäeva üldist korraldust ja veebiülekanne kvaliteeti hindas „väga heaks“ 58% ja „heaks“ 42%. Osalejatest andis lektorile hinde „väga hea“ 5 ja hinde „hea“ 2 kuulajat. Ettekande sisu hinnati „väga heaks“ 5 korral, „heaks“ 2 korral.

Infot toimumise kohta saadi 6 korral EPKK otseposti kaudu ja 1 korral FB-st.

Teemad, mis huvi pakuksid: kõik toiduga seonduv; ootan, mida huvitavat korraldate järgmisel aastal. Jõudu!; Seemnekasvatuse olukord Eestis; Eesti arengust kavas olnud teemade valguses; kõik, mis puudutab toitu.

Keskkonna teemad 2021

Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) algkoolitus

Toimus 20.10.2021, 25.10.2021, 27.10.2021, 02.11.2021 ja 10.11.2021 veebis ning 11.11.2021 Türi Kultuurikeskuses, korraldajaks MES.

Osalejate arv:

- 20.10.2021 osalejaid 32, registreerus 34 inimest
- 25.10.2021 osalejaid 27, registreerus 34 inimest
- 27.10.2021 osalejaid 37, registreerus 49 inimest
- 02.11.2021 osalejaid 34, registreerus 39 inimest
- 10.11.2021 osalejaid 50, registreerus 60 inimest
- 11.11.2021 osalejaid 22, registreerus 22 inimest

Eesmärk: Koolitus on suunatud uutele KSM taotlejatele KSM nõuete tutvustamiseks.

Teave veebilehel:

- <https://www.pikk.ee/algas-registreerimine-keskkonnasõbraliku-majandamise-toetuse-ksm-algkoolitustele/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-10-20/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-10-25/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-10-27/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-11-02/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-11-10/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-majandamise-algkoolitus/2021-11-11/>

Lektorid: Lilia Kulli ja Vaike Nõu, konsulendid

Sisu /teemad:

- 1) Eesti maaelu arengukava ning põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetme olemus.
- 2) Nõuetele vastavuse süsteem
- 3) Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse baasnõuded
- 4) Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse toetusõiguslikkuse nõuded.
- 5) Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse põhitegevuse nõuded
- 6) Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse lisategevuste nõuded
- 7) Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse kohustusega seonduv (suurendamine, vähendamine, üleandmine ja asendamine)
- 8) Ülevaade keskkonnasõbraliku majandamise toetusega seotud toetustest (piirkondlik mullakaitse toetus, keskkonnasõbralik köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse ning maasikakasvatuse toetus)

Tagasiside: Tagasisidet andis kokku 23 inimest. Hinnangut sai anda 5-palli süstemis, kus 5 oli kõige kõrgem (väga hea) ja 1 kõige madalam hinne (väga halb). Infopäeva korraldust hinnati keskmise hindega 4,6. Hinnang lektoritele oli 4,6. Lisaks küsisime ka, et kas koolitus andis teile igapäevases töös vajalikke teadmisi ja oli kasulik, mis sai keskmise hinde 4,3.

Tagasiside andjad said teha ka ettepanekuid teemade osas, mida võiks edaspidi käsitleda. Ettepanekud olid järgmised:

- süsiniku sidumine põllumajanduses;
- uued suunad;
- agronoomia laiemalt;
- kõiksugu info on teretunud;
- rohefasismi ehk põllumajanduse ja energeetika hävitamise lõpetamise võimalused;
- teemad, mis on seotud toetustega.

Keskkonnasõbraliku aianduse (KSA) koolitus

Toimus 12.11.2021 veebis, korraldajaks MES.

Osalejate arv: 35 inimest

Eesmärk: Koolitus on suunatud MAK 2014-2020 meetme 10.4 (Keskkonnasõbralik puuvilja- ja marjakasvatuse ning Keskkonnasõbralik köögivilja- ja maasikakasvatuse) toetuse taotlejatele.

Ürituse info veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/keskkonnasõbraliku-aianduse-koolitus/>

Lektorid: Priit Põldma ja Ulvi Moor, konsulendid

Sisu /teemad:

- Ülevaade toetuse taotlemise nõuetest;
- Taimehaigused ja – kahjurid, nende seire, tõrje abinõud;
- Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid, nende valmistamine ja paigaldamine;
- Umbrohutõrje keskkonnasõbralikud võtted köögivilja- ja marjakasvatuses;
- Erinevad kastmisvõimalused aiakultuuride kasvatamisel.

Tagasiside: : Osavõtjatele anti võimalus anda tagasisidet. Kahjuks ei kasutanud seda võimalust mitte ükski osavõtja.

Infopäevad: Veekaitse kohustused ja vajadused

Läheb arvesse piirkondliku veekaitsetoetuse kohustusliku koolitusena

Aeg: 29. november 2021, korraldaja EPKK

Osalejate arv: Registreerus 49 huvilist, osales 38. Põhilised huvilised oli põllumehed ja nende liitude esindajad, aga ka Keskkonnaameti ja Põllumajandusuuringute Keskuse ametnikud ning EMÜ õppejõud.

Aeg: 21. detsembril 2021, korraldaja EPKK

Osalejate arv: Registreerus 47 huvilist, osales 30. Põhilised huvilised oli põllumehed ja nende liitude esindajad, talude esindajad, aga ka PMK ja KeM ametnikud.

Koht: veebikeskkond Zoom

Eesmärk: Infopäeva eesmärk oli suurendada põllumajandustootjate veekaitsealaste nõuete teadlikkust. Räägiti põllumajanduse mõju vähendavatest meetmetest ja nende rakendamiseks jagatavate toetustest ja saamise tingimustest, aga ka ohtudest veekeskkonnale (põhjavesi ja pinnavesi), tuues välja põhjus/tagajärg seose. Osaleja sai ülevaate õigusaktides sätestatud nõuetest ja nende mõttest. Eelkõige oli infopäev suunatud nitraaditundlikul alal majandavatele tootjatele, kuid osalema olid oodatud kõik Eesti põllumehed.

Ürituse info veebilehel:

- <https://epkk.ee/29-11-2021-ja-21-12-2021-epkk-infopaevad-veekaitse-kohustused-ja-vajadused/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/epkk-infopaev-veekaitse-kohustused-ja-vajadused-2/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/epkk-infopaev-veekaitse-kohustused-ja-vajadused/>

Lektorid:

- Ann Riisenberg – Keskkonnaministeeriumi veeosakonna nõunik
- Milvi Aun – Keskkonnaameti veeosakonna peaspetsialist
- Ülle Leisk - Eesti Keskkonnauuringute Keskuse peaspetsialist
- Evelin Pihlap - Põllumajandusuuringute Keskus mullaseire ja uuringute büroo peaspetsialist
- Alar Astover – Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituudi Mullateaduse õppetooli professor
- Teet Liiv – Paul-Tech OÜ esindaja
- Eva Tuusis – MES konsulent ja teraviljakasvataja
- Eike Lepmets – Maaeluministeeriumi maakasutuspoliitika osakonna peaspetsialist

Sisu/teemad: Veekvaliteedi ja põllumajanduse vahelised seosed – miks on vaja sekkuda?

- NTA pinnaveekogumite seisund
- NTA põhjaveekvaliteedi seire – nitraadid ja pestitsiidide jäägid
- PMK mulla- ja veeseired
- Toitainete liikumine mullas, toitainete bilanss
- Mullasensorid toitainete liikumise analüüsiks
- Veekaitsemeetmed põllumajanduses
- ÜPP planeeritud sekkumised

Infopäeval anti ülevaade veekvaliteedi ja põllumajanduse vahelistest seostest, mulla- ja veeseirete tulemustest, praktilise poole pealt käsitleti toitainete bilansi kasutamise tähtsust, mullas toitainete liikumise analüüsiks mullasensorite kasutamist ja agronoomi vaadet veekaitsemeetmetele.

29.11 Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis 38 osalejast 9. Üldist korraldust ja veebiülekanne kvaliteeti hinnati pigem „väga heaks“. Hinnang lektortele ja valitud teemadele oli võrdselt „Väga hea“ ja „hea“.

Infot toimumise kohta saadi www.pikk.ee (sündmuste kalender) – 2; E-postiga EPKK-lt – 4; E-postiga erialaliidult – 2; E-postiga maakonnaorganisatsioonilt – 2; EPKK kodulehelt ja FB vahendusel – 1.

Edaspõlviseid koolitussoovid (teemad korraldaja poolt ette antud): Sõnniku käitlemine (3), Silo käitlemine (3), Väetise kasutamine ja hoiustamine (4), Silokile käitlemine (5), reoveesette kasutamine ja selle nõuded (3), Mullatervis (sh mulla süsinikubilanss) (3), Väetise kasutamine ja hoiustamine (3), Taimekaitsevahendite kasutamine ja hoiustamine (2), Silohoidlate renoveerimine ja rajamine (4), Hanede heidutamine; Lisati - karjatamine vegetatsioonivälisel ajal ehk loomade aastaringne väljas pidamine.

21.12 Tagasiside kokkuvõte: Tagasisidet andis 30 osalejast 13. Üldist korraldust ja veebiülekanne kvaliteeti hinnati pigem „väga heaks“ ja „heaks“. Hinnang lektortele ja teemadele oli samuti pigem „Väga hea“ ja „hea“.

Infot toimumise kohta saadi E-postiga EPKK-lt – 6; EPKK kodulehelt – 3; FB vahendusel – 3; E-postiga erialaliidult – 2; E-postiga maakonnaorganisatsioonilt – 4; www.pikk.ee (sündmuste kalender) – 2.

Edaspõlviseid koolitussoovid (teemad korraldaja poolt ette antud): Sõnniku ja silo käitlemine (6), Silo käitlemine (2), Väetise kasutamine ja hoiustamine (6), Silokile käitlemine (7), reoveesette kasutamine ja selle nõuded (2), Mullatervis (sh mulla süsinikubilanss) (2), Väetise kasutamine ja

hoiustamine (3), Taimekaitsevahendite kasutamine ja hoiustamine (3), Silohoidlate renoveerimine ja rajamine (2).

Piirkondliku veekaitsetoetuse koolitus

Toimus 10. novembril 2021 veebis, korraldajaks oli Eesti Maaülikool

Osalejate arv: 38 inimest

Eesmärk: Saada ülevaade

- taimetoitelementide omastatavusest ja kadudest seoses mulla ja ilmastiku erisustega;
- taimetoitainete leostumisest;
- nitraadi ja pestitsiidide sisaldusest pinna- ja põhjavees

Ürituse info veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/piirkondliku-veekaitsetoetuse-koolitus/>

Lektorid: Alar Astover (EMÜ), Henn Raave (EMÜ), Ülle Leisk (EKUK)

Sisu /teemad: Mulla ja ilmastiku mõju taimetoitelementide omastatavusele ja kadudele; leostumine; nitraadid ja pestitsiidide jäägid vees.

Tagasiside:

Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 3 inimest. Vastanute tagasiside põhjal saab välja tuua, et 3 vastajast 2 arvas, et nad on täiesti rahul koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega. Üks vastaja arvas, et ta on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega rahul. Kursiivis on välja toodud osalejate kommentaarid:

- „Katsete põhjal tehtud tabelite, diagrammide jälgimine on näiteks minu jaoks pingutav ja igav. Sisu tükib hajuma ja vajalik teadmine kaduma. Kuna olen põllumajandust õppinud ja ka praktik, siis põhitõed said kinnitust. Uued suunad põllumajanduses – tulevik näitab. Keeruliseks läheb.“
- „Üks kord ometi oli võimalik kuulda arvamusi, mis erinesid peavoolu rohepesust. Tänan! Jätkake põllumeeste toetamist.“

Uute teadmiste omandamise kohta vastas kolmest üks, et ta sai uusi teadmisi olulisel määral. Kaks vastajat arvas, et nad pigem said uusi teadmisi. Koolituse korraldusliku poolega (suhtlus, info kättesaadavus, ajakava, veebikeskkond/auditoorium jmt) oli kolm vastajat täiesti rahul. Osalejate vastustest saab välja lugeda, et koolituse info jõudis kahel juhul reklaami kaudu, mis saadeti e-posti vahendusel ning ühel juhul saadi info Maaülikooli avatud ülikooli kodulehelt.

Antud koolituse puhul on osalejate tagasiside kasin. Kolme vastaja hinnang koolituses osas on hea, sest valdavalt väljendasid nende vastused kas rahulolu või täielikku rahulolu.

Muldade teemad 2021

Konverents XII Mullapäev

Toimus 03.12.2021 veebis, korraldajaks oli Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut, Maaleuministerium, Eesti Mullateaduse Selts

Osalejate arv: 172 inimest

Eesmärk: Tänavuse mullapäeva teemade fookuses oli mulla orgaaniline ja sellega lahutamatult seotud süsinikuringe. Ühiskonnas on unelmsoov, et kõik tegevused peavad muutuma süsinikuneutraalseks. Suured ootused selle saavutamiseks on pandud süsinikupõllundusele ja mullale. Püüdsime mullapäeval avada, et millised on ühiskondlikud ja poliitilised ootused

süsinikupõllundusele ning milline on tegelik mulla võimekus neid ootusi täita. Päeva lõpetas paneeldiskussioon ja traditsiooniliselt kuulutati välja aasta muld 2022.

Ürituse info veebilehel: <https://www.pikk.ee/sundmus/xii-mullapaev/>

Konverents on järelvaadatav: [XII Mullapäeva videosalvestus](#)

The screenshot shows a Zoom meeting interface. On the left, there is a video feed of a man. The main content area displays the event program for 'XII Mullapäev Süsinikupõllunduse ootused ja reaalsus'. The program is divided into two sessions: 'I sessioon (modereerib Merit Shanskiy)' and 'II sessioon (modereerib Alar Astover)'. The opening session includes presentations on EU possibilities, global soil unification, and the 2022 soil year. The lunch session includes presentations on soil organic carbon changes, soil fertility, and soil science in Finland. A Q&A session follows. The date is 3. detsember 2021.

Joonis 8.3 konverentsi salvestuse ekraanipilt

Lektorid: Madis Pärtel (Eesti Alaline Esindus ELi juures), Alar Astover (Eesti Maaülikool), Kadri Allik (Põllumajandusuuringute Keskus), – Endla Reintam (Eesti Mullateaduse Selts), Karin Kauer (Eesti Maaülikool), Margus Lepp (Vändra AS), Priit Tammeorg (Helsinki Ülikool), Aire Rihe (Keskkonnaministeerium), Priit Penu (Põllumajandusuuringute Keskus)

Sisu /teemad:

- Euroopa Liidu võimalused ja väljakutsed
- Süsinikupõllundus ja muld – globaalne unistus ja kohalikud võimalused
- Eesti põllumuldade orgaanilise süsiniku sidumisvõime kaardistamine
- Aasta muld 2022 tutvustus
- Põllumulla orgaanilise süsiniku muutused pikaajalistest põldkatsetes
- Põllumajandustootja kogemused ja ootused süsinikupõllundusel
- Süsinikupõllunduse algatused ja kogemused Soomes

Tagasiside: Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 48 inimest. Osalejate tagasiside põhjal hinnati heaks XII Mullapäeva teematikat (48 vastajat – 100%), ettekandeid (47 vastajat – 97,9%) kui ka ürituse korraldust (43 vastajat – 93,5%).

Tagasiside küsimustiku täiendavate kommentaaride osas toodi välja (16 vastajat 48st), et käesoleva aasta mullapäev oli väga sisukas nii ettekannete kui ka paneeldiskussiooni osas. Meeldivaks hinnati ka tudengite videoid kui värskendavat vahepala.

- „Oli väga sisukas ja laiendas silmaringi. Avas palju süsinikuneutraalsuse ja süsiniku sidumisega seotud teemadest ja tulevikusuundumustest ning millised on võimalused ja millega tulevikus arvestama peaks. Siiani oli enamus antud teemast tundunud läbi media

kui sõnakõlks ja uus võimalus, kuidas rahasid ühest taskust teise kanda, ilma et reaalselt midagi muutuks. Antud seminar andis ainet, et tegemist on suurema süsteemiga ja potentsiaaliga ettevõtmisega.“

- „Sattusin mullapäeva kuulajaks, kuna olen loovisikuna avastamas mulda kui kunstimaterjali. Uurin oma materjali kui laps ja õpilane. Seega oli minu jaoks XII mullapäev oma ettekannete ja paneeldiskussiooniga väga silmiavav! On väga tänuväärt, et toote esinejatena sisse praktikud, teadlased ja poliitikakujundajad. See on väga oluline! Aitäh korraldajaile!
- „Tore, et programmi olid lülitatud ka tudengite videolood. Loominguliste eksperimentide ja otsingute kajastamine mõjus värskendava vahepalana.“
- „Meeldisid sisukad ettekanded ja asjalik diskussioon.“
- „Väga hea ,et meil on mullateadlased ,kes käivad ajaga kaasas.“
- „Väga huvitav diskussioon.“

Edasiste ettepanekutena korraldusliku poole pealt toodi välja, et slaidiettekannete juures võiks olla rohkem teksti, et oleks lihtsam temaatikast aru saada ning paneeldiskussioonile võiks edaspidi rohkem aega planeerida.

Tagasiside põhjal on üldine arvamus teemade osas hea ning selliselt võiks jätkata ka tulevikus. Kuulajate arvates on oluline tervikpildi näitamine ning see, mida praktik saab ära teha mulla heaks ja mida mitte. Mõni osaleja loeb mullapäeva ettekandeid ka hiljem, et ettekannete sisu meelde tuletada. Vastajate arvates võiks järgmistel mullapäevadel veel esineda inimesi Skandinaavia ülikoolidest nagu sel aastal. Teemade osas, mida järgnevatel mullapäevadel käsitleda, toodi välja järgmised teemavaldkonnad:

- 1) Majandusarvestus, fossiilsed kütused ja mullaharimine
- 2) Muld ja põhjavesi, mullabakterid ja psühholoogia, muld ja kunst
- 3) Elurikkuse seosed mullaga
- 4) New Standard Oili OÜ süsteemist ja ärimudelist mis toodab biosütt süsinikunegatiivselt loomadele mitte sobivast heinast ning ostab selle heina põllumehelt ja maksab talle biosöe kasutamise eest hektari kohta tasu.
- 5) Kuidas suurendada mullas elurikkust (erinevatel tasanditel, nii põllul, linnapargis kui koduaias)
- 6) Mulla tervis
- 7) Märgalaviljelus, mikroplastik, kaadmimum
- 8) Erinevad uued ja vanad algatused, suunad (nt biodünaamika, quantum agriculture jne)
- 9) Väetiste kasvavate hindade mõju, Euroopas jääb 2022 väetiste kasutamine mitu korda väiksemaks kui seni; taaskasutamine
- 10) Mulla ja veekaitse seosed (võib-olla küll on olnud mõnel varasemal, pole kõiki jälginud)
- 11) Looduspõhised lahendused ja mullad
- 12) Mulla elurikkus
- 13) Mullaelustik
- 14) Mullaelustik on mullatemaatikas jätkuvalt tähtis tegija
- 15) C majandamine, platvormid, praktikad
- 16) Mulla boniteedi küsimused, nende mõju piirkonniti.

Kokkuvõte:

Eelpool sai välja toodud, et üldine hinnang osalejatelt käesoleva aasta mullapäevale on positiivne ja hea. Osalejad hindasid heaks nii mullapäeva temaatikat, ettekandeid kui ka ürituse korraldust.

XII Mullapäeval osales 172 inimest. Osalejate profiil jaguneb nii põllumajandustootjate, ametnike, tudengite, õppejõudude, teadlaste, ettevõtjate kui ka teiste valdkonna spetsialistide ja edendajate vahel. Valdav enamus osalejaist on mullapäeva iga-aastased osalejad-kuulajad ning mulla temaatikast huvitatud inimesed.

Paneeldiskussioon andis osalejate hinnangul silmiavava ülevaate püstitatud teemast. XII Mullapäev, mille käesoleva aasta teemaks oli „Süsinikupõllunduse ootused ja reaalsus“ täitis osalejate hinnangul oma eesmärgi.

Edasiste soovitusena mullapäevale toodi välja soov kuulata veel esinejaid Skandinaavia ülikoolidest. Tehti ka ettepanekuid teemade osas mida käsitleda järgmistel aastatel. Näiteks majandusarvestus, fossiilsed kütused ja mullaharimine; muld ja põhjavesi; mullabakterid ja psühholoogia; muld ja kunst. Teemad on välja toodud ka ülal tagasiside osas.

Muldade heaperemehelik majandamine

Toimused 11.11.2021, 25.11.2021, 08.12.2021, 15.12.2021 veebis, korraldajaks oli Eesti Maaülikool.

Osalejate arv:

11.11.2021 osalejaid 25

25.11.2021 osalejaid 40

08.12.2021 osalejaid 36, registreerus 50 inimest

15.12.2021 osalejaid 42, registreerus 54 inimest

Eesmärk: Koolitus on suunatud põllumajandustootjatele muldadega seotud protsesside ja alusteadmiste meelde tuletamiseks ja täiendamiseks ning seire- ja uuringutulemuste tutvustamiseks (sh heade praktikate osas).

Ürituse info veebilehel:

- <https://www.pikk.ee/sundmus/muldade-heaperemehelik-majandamine/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/muldade-heaperemehelik-majandamine-2/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/muldade-heaperemehelik-majandamine-3/>
- <https://www.pikk.ee/sundmus/muldade-heaperemehelik-majandamine-4/>

Lektorid: Alar Astover (Eesti Maaülikool), Priit Penu (Põllumajanduringute Keskus)

Sisu /teemad:

- teadmised muldade kasutussobivust määravatest olulisematest teguritest
- ülevaade mulla lõimise arvestamisest
- mulla erosiooniriski hindamise võimalustest
- oskused avaliku mullainfo leidmiseks ja selle kasutamiseks taimekasvatuse planeerimisel

Tagasiside koolitustele:

Koolitus 11.11.2021

Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 11 inimest. Osalejate tagasiside põhjal saab välja tuua, et 11 vastajast 7 (63,6%) arvas, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega rahul. Ülejäänud 4 vastajat (36,4%) olid koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega täiesti rahul. Kursiivis on välja toodud osalejate lisa kommentaarid:

- „Väga huvitav koolitus.“
- „Vaatomata viperustele sujus kõik hästi.“
- „Suur tänu, sain vanadelt teadmistelt tolmu maha, aga sain ka uut, mis puudutab PMK poolt.“
- „Hea meeldetuletus ja midagi uut kah. Aitäh!“
- „Väga huvitav ja vajalik koolitus. Aitäh!“
- „Mõlemad olid väga head esinejad.“
- „Loodan, et riik annab piisavalt raha, et PMK saaks arendada põllumeestele vajalikke rakendusi.“

Uute teadmiste omandamise kohta vastas 11 vastajast 9 (81,8%), et nad said uusi teadmisi olulisel määral. Kaks vastajat (18,2%) arvas, et nad pigem said uusi teadmisi.

Koolituse korraldusliku poolega (suhtlus, info kättesaadavus, ajakava, veebikeskkond/auditoorium jmt) oli 11 vastajast täiesti rahul 7 (63,6%) ja 4 vastajat (36,4%) oli rahul eelpool väljatoodud näitajatega.

Osalejate vastustest saab välja lugeda, et koolituse info jõudis nendeni:

- 1) E-posti teel tulnud reklaam – 7 vastajat ehk 63,6%
- 2) Tööandja edastas koolitusinfot – 2 vastajat ehk 18,2%
- 3) Sõber/tuttav edastas info ja soovitas – 1 vastaja ehk 9,1%
- 4) Maaülikooli avatud ülikooli kodulehelt – 1 vastaja ehk 9,1%
- 5) Maakondlik taluliit edastas – 1 vastaja ehk 9,1%
- 6) ETKL – 1 vastaja ehk 9,1%

Osalejate hinnangul sooviksid nad edaspidi saada koolitusi järgmistel teemadel:

- 1) Info põldude kohta
- 2) Mullaharimise agrotehnilised võtted ja nende mõju viljakusele/erosioonile/süsiniku sidumisele
- 3) Finantskirjaoskus, turundus
- 4) Põllumajandus
- 5) CO₂
- 6) Süsiniku mulda sidumise võimalused
- 7) Veel midagi mulla teemal
- 8) Põllumajandusega seotud teemad

Koolitus 25.11.2021

Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 17 inimest. Osalejate tagasiside põhjal saab välja tuua, et 17 vastajast 8 (47,1%) arvas, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega täiesti rahul. Ülejäänud 9 vastajat (52,9%) arvasid, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega rahul. Kursiivis on välja toodud osalejate lisa kommentaarid:

- „Aitäh. Oli palju teada infot, aga sai ka uut teada just kaardirakenduste ja kehtivate mullaproovide kohta.“
- „Head spetsialistid. Konkreetne teave.“
- „Suured tänud hea ülevaate eest.“

Uute teadmiste omandamise kohta vastas 17 vastajast 10 (58,8%), et nad said uusi teadmisi olulisel määral. Kuus vastajat (35,3%) arvas, et nad pigem said uusi teadmisi ja üks vastaja arvas, et ta pigem tuletas antud koolitusel osalemisega meelde seda, mida olid varem õppinud.

Koolituse korraldusliku poolega (suhtlus, info kättesaadavus, ajakava, veebikeskkond/auditoorium jmt) oli 17 vastajast täiesti rahul 8 (47,1%) ja 9 vastajat (52,9%) oli rahul eelpool väljatoodud näitajatega.

Osalejate vastustest saab välja lugeda, et koolituse info jõudis nendeni:

- 1) Maaülikooli e-kirja kaudu – 14 vastajat ehk 82,4%
- 2) Muu (Aiandusliidu kaudu, Ida-Viru Taluliidust) - 2 vastajat ehk 11,8%
- 3) Muult kodulehelt (kui aus olla, siis ei mäletagi) – 1 vastaja ehk 5,8%

Osalejate hinnangul sooviksid nad edaspidi saada koolitusi järgmistel teemadel:

- 1) Maaparandus
- 2) Mullaharimine, mõju mullale, energia, keskkond jne
- 3) Samal teemal
- 4) Teraviljasortide omadused, potentsiaal Eesti kliimas
- 5) Mullakaardid

- 6) Mullaseisundist ja selle parandamisest. Kuidas paremini ja efektiivsemalt kultuure väetada.
- 7) Kõik digivahendid ja registrid, nende uuendused
- 8) Taimekaitse
- 9) Uued sordid
- 10) Söötmise (lihaved) ja
- 11) Väetamissoovitused aia- ja marjakultuuridele, sarnased nagu viljakultuuridele tehtud on. Erinevatest kaardirakenduste võimalustest (sh analüütika võimalused) võiks ettekandeid veel teha.

Koolitus 08.12.2021

Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 16 inimest. Osalejate tagasiside põhjal saab välja tuua, et 16 vastajast 10 (62,5 %) arvas, et nad on rahul koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega. Ülejäänud 6 vastajat (37,5 %) arvasid, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega täiesti rahul. Kursiivis välja toodud osalejate kommentaarid:

- „Väga hea sissejuhatuseks ja meeldetuletuseks“
- „Täna hea ja sisuka koolituse eest.“
- „Materjalid selgelt lahti seletatud. Hea kuulata ja osaleda.“
- „Väga informatiivne ja hästi jälgitav.“
- „Suured tänud asjaliku info eest. Äärmisel meeldiv kuulata, hea tempo ja selge esitlus mõtlema poolt.“

Uute teadmiste omandamise kohta vastas 16 vastajast 11 (68,8%), et nad said uusi teadmisi olulisel määral. Kolm vastajat (18,8%) arvas, et nad pigem said uusi teadmisi ja kaks vastajat (12,5%) tundsid, et nad tuletasid koolitusel osalemisega meelde seda, mida olid varem õppinud. Koolituse korraldusliku poolega (suhtlus, info kättesaadavus, ajakava, veebikeskkond/ auditoorium jmt) oli 16 vastajast täiesti rahul pooled (50%), 6 vastajat (37,5 %) oli rahul ja ülejäänud 2 (12,5 %) vastajat pigem ei olnud rahul eelpool väljatoodud näitajatega. Üks osaleja oli seda põhjendanud ka järgneva kommentaariga: „Võiks olla õhtu poole, mitte keset tööpäeva (tööandja vaatas viltu).“

Osalejate vastustest saab välja lugeda, et koolituse info jõudis enamusele (12 vastajat 75%) Maaülikoolist saadetud e-kirja vahendusel. Ülejäänud juhtudel toodi välja, et koolituse info jõudis nendeni:

- 1) Tuttava kaudu
- 2) Ametikaaslase kaudu
- 3) Kevili ühistu kaudu
- 4) Olustvere kaudu

Koolitus 15.12.2021

Anonüümsele tagasiside küsimustikule vastas 20 inimest. Osalejate tagasiside põhjal saab välja tuua, et 20 vastajast 13 (65%) arvas, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega täiesti rahul. Ülejäänud 7 vastajat (35%) arvasid, et nad on koolituse sisu, lektori ja õppematerjalidega rahul. Kursiivis on välja toodud osalejate lisa kommentaarid:

- „Hea oli meelde tuletada mullakaardil kirjas olevate valemite tähendusi.“
- „Mulla teemat võib edaspidi veel teha, tänane lektor sisutihe ja väga hea esitlus.“
- „Eriti kasulik oli Alar Astoveri loeng, mis oli piisavalt teoreetiline ja praktiline. Aitäh! Ka Priit Penu loeng oli väga hariv, kuid põhjalikuks käsitluseks oli liiga vähe aega.“
- „Rohkem praktilist tõlgendust ja viise probleemide lahendamiseks. Iseseisvalt katsetamist ja selle tõlgendusi.“
- „Oli hästi läbiviidud koolitus. Aitäh teile!“

- „Tänu asjalike põhitõdede meelde tuletamise, uute mõtete ja uute kaardirakenduste tutvustuse eest.“
- „Lektorite arutelu oli huvitav.“
- „Selgelt väljendatud, tänu.“
- „Oli hea kuulata ja kaasa mõelda. Loogiline ja ladus ülesehitus. Tänan!“
- „Mõlemad lektorid vastasid ootustele, aitäh!“
- „Mõlemad koolitajad andsid info edasi väga arusaadavalt. Aitäh!“
- „Suur tänu kasuliku info eest!“
- „Väga head ettekanded.“

Uute teadmiste omandamise kohta vastas 20 vastajast 13 (65%), et nad said uusi teadmisi olulisel määral. Viis vastajat (25%) arvas, et nad pigem said uusi teadmisi ja kaks vastajat (10%) tundsid, et nad tuletasid koolitusel osalemisega meelde seda, mida olid varem õppinud.

Koolituse korraldusliku poolega (suhtlus, info kättesaadavus, ajakava, veebikeskkond/auditoorium jmt) oli 20 vastajast täiesti rahul 14 (70%) ja 6 vastajat (30%) oli rahul eelpool väljatoodud näitajatega. „Väga mugav veebikeskkond.“

Osalejate vastustest saab välja lugeda, et koolituse info jõudis nendeni:

- Maaülikooli e-kirja kaudu – 10 vastajat ehk 50%
- Muu (eelneva koolitusel osaleja käes; töökaaslane jagas infot; töökaaslane soovitas; kolleeg soovitas, tema sai infokirja) - 4 vastajat ehk 20%
- Maaülikooli avatud ülikooli kodulehelt – 3 vastajat ehk 15%
- Ise otsisin internetist – 2 vastajat ehk 10%
- Muult kodulehelt (pikk.ee) – 1 vastaja ehk 5%

Koolitus 08.12.2021

Kokkuvõtlikult saab öelda, et üldine hinnang osalejatelt antud koolituses osas on hea, sest valdavast vastusest väljendasid kas rahulolu või täielikku rahulolu. Koolitusele oli eelnevalt registreerunud 50 inimest, kuid 36 neid osales realselt. Osalejate profiil koosneb ettevõtjatest. Koolitusel käsitleti põllumulla kasutussobivust määravate tegurite temaatikat ning mulla lõimimise, kasutussobivuse ja erosiooniriski kaardirakenduse temaatikat. Koolitusel osalejad hindasid antud koolituse teemat sisukaks ja informatiivseks ning heaks meeldetuletuseks varem õpitule.

Osalejate hinnangul sooviksid nad edaspidi saada koolitusi järgmistel teemadel:

- 1) Muldade süsiniku sidumisvõime kohta
- 2) Kõrgviljakasvatuse kohta
- 3) Vahekultuuride kasvatuse osas
- 4) Põllumajanduse rohepöörde osas
- 5) Saagi potentsiaalid muldadel osas
- 6) Muldade bioloogilise mitmekesisuse teemadel ja nende mõjule erinevate taimekultuuride kasvatamisel
- 7) Lammaste heaolu hindamise osas
- 8) Taimekasvatuse uute sortide osas ning karjamaa segude osas
- 9) Teraviljakasvatuse osas
- 10) Keskkonna teemal

Koolitus 15.12.2021

Kokkuvõtlikult saab öelda, et üldine hinnang osalejatelt antud koolituses osas on hea, sest valdavast vastusest väljendasid rahulolu või täielikku rahulolu. Koolitusele oli eelnevalt registreerunud 54 inimest, kuid 42 osales realselt. Osalejate profiil koosneb ettevõtjatest.

Koolitusel käsitleti põllumulla kasutussobivust määravate tegurite temaatikat ning mulla lõimimise, kasutussobivuse ja erosiooniriski kaardirakenduse temaatikat. Koolitusel osalejad

hindasid antud koolituse teemat asjalike põhitõdede meeldetuletuseks ning pidasid asjalikuks uute mõtete ja uute kaardirakenduste tutvustust.

Osalejad sooviksid edaspidi saada koolitusi järgmistel teemadel:

1. Süsiniku teema
2. Kui väetamissoovituste kaardirakendus saab valmis, siis soovin selles osas põhjalikumat koolitust
3. Vahekultuuride kasvatamine
4. Süsiniku sidumise ja arvestamisega seonduv
5. Permakultuur
6. Muldade teema seoses CO₂ emissioonidega
7. Muld
8. Maheköögiviljade kasvatamine, sobivad väetised, mullad, tehnikad, seadmed
9. Kuivendatud muldadest midagi
10. Mulla süsinikuvaru suurendamine

Teabematerjal Mulla ABC - mulla struktuursus

Väljaandmise korraldab Eesti Maaülikool.

Trükise maht 20 lehekülge, ilmus detsembris 2021.

Trükis on kättesaadav ka veebis https://www.pikk.ee/wp-content/uploads/2022/01/Mulla_ABC_V_osa_veebi.pdf

ISBN 978-9916-669-22-8 (trükis)

ISBN 978-9916-669-23-5 (pdf)

ISSN 2504-8074

Trüki tiraaž 1200 eksemplari

Joonis 8.4 Mulla ABC esikaas

Tegevuskava aastaks 2022

Programmi 2022. a. hankeleping nr 222076/6 allkirjastati 6. detsembril 2021. aastal. Tegevuste nimekirja koostab Maaeluministerium, nimekirja kavand anti Täitjatele kommenteerimiseks enne selle kinnitamist.

Ühise põllumajanduspoliitika valdkonna 2022. a. tegevuste ülevaade on avaldatud <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/uhendpipi-tegevused-2022/#UPP>